

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 470/2020-25

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 20. októbra 2020 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Miloša Maďara predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť obchodnej spoločnosti UNEX Slovakia, a. s., IČO 36 762 725, Strojárska 4426, Snina, právne zastúpenej advokátkou JUDr. Zuzanou Burdovou, Volgogradská 13, Prešov, ktorou namieta porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Krajského súdu v Prešove sp. zn. 3 Cob 48/2019 z 9. januára 2020 a uznesením Okresného súdu Bardejov sp. zn. 1 Cb 14/2019 zo 6. mája 2019, a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť obchodnej spoločnosti UNEX Slovakia, a. s., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Sťažnostná argumentácia a skutkový stav veci

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 2. apríla 2020 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti UNEX Slovakia, a. s., IČO 36 762 725, Strojárska 4426, Snina (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením

Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 3 Cob 48/2019 z 9. januára 2020 (ďalej aj „napadnuté uznesenie krajského súdu“) a uznesením Okresného súdu Bardejov (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 1 Cb 14/2019 zo 6. mája 2019 (ďalej aj „napadnuté uznesenie okresného súdu“).

2. Zo sťažnosti a z pripojených príloh vyplýva, že sťažovateľka je žalovanou vo 4. rade v konaní vedenom okresným súdom, v rámci ktorého súd rozhoduje aj o určení vlastníckeho práva mesta Bardejov k nehnuteľnosti a že táto nehnuteľnosť nie je zaťažená záložným právom. Vlastnícke právo k predmetnej nehnuteľnosti bolo po podaní žaloby mestom Bardejov prevedené na žalovaného v 3. rade, ktorý nehnuteľnosť následne zaťažil záložným právom v prospech sťažovateľky ako žalovanej vo 4. rade. Okresný súd v rámci tohto konania výkonom II napadnutého uznesenia o neodkladnom opatrení uložil sťažovateľke povinnosť nenakladať s pohľadávkou zabezpečenou záložným právom zriadeným záložnou zmluvou uzatvorenou medzi žalovaným v 3. rade ako záložcom a sťažovateľkou ako záložným veriteľom, najmä zdržať sa jej postúpenia, ako aj výkonu tohto záložného práva do právoplatného skončenia konania vo veci samej. Okresný súd neodkladné opatrenie vo vzťahu k sťažovateľke odôvodnil tým, že pokiaľ by ho nenariadil a nezamedzil by sťažovateľke nakladať so záložným právom, mohlo by dôjsť k ďalšiemu prevodu týchto nehnuteľností, čím by sa postavenie žalobcu pri určovaní vlastníckeho práva k nehnuteľnosti výrazne sťažilo.

3. Proti tomuto uzneseniu okresného súdu podala sťažovateľka odvolanie s odôvodnením, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam. Sťažovateľka v odvolaní zdôraznila, že na posúdenie toho, či voči pôvodnému vlastníkovi pôsobí záložné právo, je nevyhnutné zistiť, či je záložný veriteľ (teda sťažovateľka) dobromyseľný v tom, že záložca je oprávnený vec založiť. O odvolaní rozhodol krajský súd napadnutým uznesením tak, že uznesenie súdu prvej inštancie potvrdil. Krajský súd sa v podstatnom k odvolacím námietkam sťažovateľky podrobne vyjadril v bodoch 16 a 17 napadnutého uznesenia.

4. Sťažovateľka v sťažnosti namieta (i) zaujatosť zákonnej sudkyne krajského súdu JUDr. Viery Zofákovéj pre pomer jej manžela k žalobcovi, keďže je konateľom obchodnej

spoločnosti, ktorej jediným spoločníkom je žalobca – mesto Bardejov, (ii) nedostatočnú ochranu dobrej viery sťažovateľky pri nadobudnutí záložného práva na základe záložnej zmluvy so žalovaným v 3. rade, ktorá ju uzatvorila v dobrej viere, že táto osoba je vlastníkom predmetnej nehnuteľnosti.

5. Na základe tejto argumentácie sťažovateľka ústavnému súdu navrhuje, aby po prijatí jej sťažnosti na ďalšie konanie nálezhom vyslovil, že:

„Právo Sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky bolo uznesením Krajského súdu v Prešove, sp. zn. 3Cob/48/2019 - 294 zo dňa 09.01.2020 a uznesením Okresného súdu Bardejov č. k. 1Cb/14/2019-210 zo dňa 6. mája 2019 porušené.

Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje uznesenie Krajského súdu v Prešove, sp. zn. 3Cob/48/2019 - 294 zo dňa 09.01.2020 a uznesenie Okresného súdu Bardejov č. k. 1Cb/14/2019-210 zo dňa 6. mája 2019 a vracia vec Okresnému súdu Bardejov na ďalšie konanie.

Okresný súd Bardejov je povinný nahradiť Sťažovateľovi trovy tohto konania na účet jeho právneho zástupcu do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Relevantná právna úprava a judikatúra

6. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

7. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

8. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou

od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

9. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

10. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

11. Za zjavne neopodstatnenú možno považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

12. Ústavný súd v súvislosti s predbežným prerokovaním sťažnosti považuje za potrebné poukázať aj na svoje ústavné postavenie, z ktorého vyplýva, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Je v právomoci všeobecného súdu vykladať a aplikovať zákony. Pokiaľ tento výklad nie je arbitrárny a je náležité zdôvodnený, ústavný súd nemá príčinu doň zasahovať (m. m. I. ÚS 19/02, IV. ÚS 238/05, II. ÚS 357/06).

13. Z hľadiska predmetu konania je významné, že posudzovanie podmienok na vydanie neodkladného opatrenia je predovšetkým vecou všeobecných súdov (čl. 142 ústavy). Ústavný súd meritórne posudzuje neodkladné opatrenia zásadne iba v ojedinelých prípadoch a k zrušeniu napadnutého rozhodnutia o nariadení neodkladného opatrenia alebo o zamietnutí návrhu na jeho vydanie pristupuje len za celkom výnimočných okolností. Ústavný súd môže zasiahnuť do rozhodnutí všeobecných súdov o neodkladných opatreniach iba za predpokladu, že by rozhodnutím všeobecného súdu došlo k procesnému excesu, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi spravodlivého procesu.

14. V zmysle ustálenej súdnej praxe ústavného súdu postup súdu v súlade s platným a účinným zákonom (procesnými a hmotnoprávnymi predpismi) nemožno hodnotiť ako porušovanie základných ľudských práv (napr. I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97, II. ÚS 81/00).

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

III.1 K napadnutému uzneseniu okresného súdu

15. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd pri uplatňovaní svojej právomoci vychádza zo zásady, že ústava ukladá všeobecným súdom chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

16. Proti napadnutému uzneseniu okresného súdu mohla sťažovateľka podať odvolanie (čo aj využila), o ktorom bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť krajský súd

ako odvolací súd. Právomoc krajského súdu rozhodnúť o odvolaní sťažovateľky v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu. Ústavný preto túto časť sťažnosti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie.

III.2 K napadnutému uzneseniu krajského súdu

17. V úvode tejto časti odôvodnenia uznesenia ústavný súd podotýka, že nespúšťa zo zreteľa rozdielnosť bývalej právnej úpravy predbežných opatrení a súčasnej právnej úpravy neodkladných opatrení, najmä oslabenie dočasnosti a provizórnosti neodkladného opatrenia. Pre napadnuté uznesenie však platí, že jeho trvanie je dočasné, a to do právoplatného skončenia konania vo veci samej. Jeho nariadením sa má zamedziť zmareniu konania vo veci samej, ktorým je primárne spor o určenie vlastníckeho práva.

18. Sťažovateľka napadnutému uzneseniu vytýka (i) zaujatosť zákonnej sudkyne krajského súdu JUDr. Viery Zolákovej pre pomer jej manžela k žalobcovi, keďže je konateľom obchodnej spoločnosti, ktorej jediným spoločníkom je žalobca – mesto Bardejov, (ii) nedostatočnú ochranu dobrej viery sťažovateľky pri nadobudnutí záložného práva na základe záložnej zmluvy so žalovaným v 3. rade, a z tohto dôvodu namieta jeho nezákonnosť a rozpor s princípom všeobecnej spravodlivosti.

19. K námietke zaujatosti zákonnej sudkyne na úrovni súdu druhej inštancie ústavný súd dodáva, že sťažovateľka mala k dispozícii procesné oprávnenia túto námietku uplatniť v konaní pred všeobecnými súdmi, čo podľa ústavnému súdu dostupných informácií nevyužila. Na námietku, ktorá nebola uplatnená v rámci riadneho inštančného postupu pred všeobecnými súdmi, ústavný súd v zásade neprihliada pre jej neprípustnosť. Napriek tomu ústavný súd požiadal JUDr. Vieru Zolákovú, aby sa k ústavnej sťažnosti vyjadrila a aby tiež uviedla, či bola v minulosti členkou senátu, ktorý rozhodoval v konaní, kde bolo mesto Bardejov sporovou stranou, a či v takomto súdnom konaní došlo k vzneseniu námietky zaujatosti buď stranou sporu alebo z jej vlastného podnetu, eventuálne či bola následne v takomto súdnom konaní z rozhodovania vylúčená. JUDr. Viera Zoláková uviedla, že sa necítila byť v tomto konaní zaujatá a namietaná skutočnosť, t. j. že jej manžel

je konateľ spoločnosti Mestské lesy Bardejov, s. r. o., nemá žiadny vplyv na jej rozhodovanie. V minulosti rozhodovala vo veciach, kde bolo mesto Bardejov sporovou stranou, ale ani v jednej nevzniesla sama námietku zaujatosti a ani žiadna zo strán z tohto dôvodu nevzniesla námietku zaujatosti. Ústavný súd uvádza, že namietaný vzťah manžela sudkyne a žalobcu v konaní nepredstavuje pomer sudcu k prerokúvanej veci, sporovým stranám alebo ich zástupcom. Ide o vzťah natoľko vzdialený od prejednávanej veci, že zo samotných sťažovateľkou uvedených skutočností nemožno vyvodzovať ani objektívnu pochybnosť, že by sa zákonná sudkyňa javila ako zaujatá (ani v rámci teórie „zdania nezaujatosti“). Uvedené potvrdzujú aj skutočnosti zistené v tomto konaní, keď ani v iných konaniach, v ktorých rozhodovala JUDr. Viera Zoláková a sporovou stranou bolo mesto Bardejov, žiadna zo sporových strán túto skutočnosť nenamietala, a teda nepovažovala ju ani z objektívneho pohľadu za spôsobilú vzbudiť zdanie zaujatosti.

20. Ústavný súd z hľadiska argumentov sťažovateľky preskúmal napadnuté uznesenie krajského súdu a nezistil takú skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup krajského súdu nemajúci oporu v zákone. Odôvodnenie napadnutého uznesenia krajského súdu podľa názoru ústavného súdu zodpovedá požiadavkám riadneho odôvodnenia rozhodnutia o neodkladnom opatrení, ktoré má len dočasný charakter, je vnútorne konzistentné a zrozumiteľné, pričom sa zaoberá pre posúdenie veci podstatnými skutočnosťami. Keďže v konaní vo veci bude potrebné posúdiť otázku vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, nepovažuje ústavný súd zákaz nakladania s pohľadávkou zabezpečenou záložným právom v prospech sťažovateľky ako záložného veriteľa, najmä zákaz vykonať toto záložné právo na obdobie do právoplatnosti skončenia meritórneho konania, za natoľko neprimeraný zásah do majetkových práv sťažovateľky, aby bolo možné uvažovať o jeho ústavnej neakceptovateľnosti. Zároveň odôvodnenie napadnutého uznesenia nevykazuje znaky sudcovskej svojvôle či arbitrárnosti. Ústavný súd nie je oprávnený nahrádzať úvahu všeobecných súdov vychádzajúcu z ich skutkových zistení vo veci svojou vlastnou, a to zvlášť s prihliadnutím na dočasnú povahu úpravy vzťahov neodkladným opatrením a nezistenie neakceptovateľného procesného excesu vo veci. Preto ústavný súd konštatuje, že nie je ústavne relevantný dôvod zasahovať do napadnutého rozhodnutia krajského súdu, pretože jeho odôvodnenie nesignalizuje možnosť vyslovenia porušenia označeného

základného práva sťažovateľky po prijatí veci na ďalšie konanie. Sťažnosť sťažovateľky je preto potrebné v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietnuť.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. októbra 2020

Jana Baricová
predsedníčka senátu